

ASKER RESSAMLAR KUŞAĞI İLE ARAMIZDAKİ KÖPRÜ:

NAİM ULUDOĞAN

Sabri TOPDAĞI

"Bugünün Türk sanatını hem uygulayanlar ve hem de izleyenler erken cumhuriyet kuşağına çok şey borçludurlar. Ve en çok borçlu oldukları da, o kuşağın ilk dönemlerinde bayrağı kendilerinden önceki isimli isimsiz değerlerden teslim alarak günümüz kuşağına aktarma işlevinde köprü olan kesimdir. İki dünya savaşını, Kurtuluş Savaşı'nı yaşayan, yokluk ve yitiklikten koskoca bir ülkeyi ayağa kaldıran o özverili, o erdemli, o kahraman ve adil, o yüce ve yılmaz, o çalışkan ve yaratıcı ve nihayet o iyi niyetli kuşaktır. Naim Uludoğan, nesnel açıdan baktığımızda, sözünü ettiğimiz o kuşağın günümüze kalan son değerlerindedir.

1911'de, o kargaşalı dünyaya doğduğundan beri, bitmek tükenmek bilmeyen bir uğraşın içinde, savaşların, işgallerin, yoklukların, zorlukların arasında, dünya çilesini çeke çeke üstün duyarlılıklara ulaşmış, sanatın erdemini yakalamış ve bir daha da bırakmamıştır, Naim Uludoğan."
(Kaynak, 1997: 5)

Resim 1. Naim Uludoğan Kuleli Askerî Lisesi öğrencisi, yıl: 1924. (Kaynak: Günyaz, 1997: 20).

Naim Uludoğan, 1911 yılında Arnavutluk'un İşkodra şehrinde dünyaya gelmiştir. Babası İbrahim

Bey'dir (Hrt.Müz.Res.Koleks.: 46). Ailesi, Naim Uludoğan henüz altı aylıkken Bursa'ya göç etmiştir. 1.Dünya Savaşı sonrasında Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgal edildiği yıllarda, askerî okulda çocuklarını okuttuğu gerekçesiyle babasının sürgüne gönderilmesi ve bir daha kendisinden haber alınamaması üzerine annesi aileyi İstanbul'a taşımış ve küçük Naim'i de ağabeyleri gibi askeri okula kaydettirmiştir. (Günyaz, 1997: 20)

Kuleli Askerî Lisesi'nde ilk resim derslerini Sami Yetik'ten alan Naim Uludoğan, 1933'te Kara Harp Okulu'ndan mezun olmuş, Cumhurbaşkanlığı Muhafız Alayı'nda göreve başlamıştır. 1937 yılında Harita Genel Komutanlığı'nca açılan sınavı başarıyla geçerek Haritacı olmuş, bu görevinde özellikle koşulların uygun olduğu yaz aylarında arazi çalışmaları yaparken doğayla baş başa kalma olanağı bulmuştur (Günyaz, 1997: 20).

Resim 2. Göksu Deresi, 24X34 cm, Tüyb, 1970. (Kaynak: Günyaz, 1977: 27).

1950 yılında Harita Genel Komutanlığı'nda görev yaparken Gazi Terbiye Enstitüsü'nde sınava girerek "Resim Öğretmenliği" hakkı kazanmış, kendi isteği ile emekli olduğu 1955 yılına kadar askerî okullarda resim öğretmenliği yapmıştır. (Günyaz, 1997: 20)

Resim 3. Naim Uludoğan 90'lı yıllarda.

1965-1980 yılları arasında, Ülkü Uludoğan ile “Baba-Kız” adı altında ortak sergiler düzenlemiştir. 1981’de İstanbul’a yerleşen Uludoğan, 1984’te Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın Türk Kültür ve Sanatına Hizmet Plaketini almıştır. (Hrt.Müz.Res.Koleks.: 46).

Resim 4. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın 1984 yılı “Türk Kültür ve Sanatı'na Hizmet Plaketi” töreninde Süleyman Saim Tekcan, Ülkü Uludoğan, Naim ve Nusret Uludoğan'lar birlikte. (Kaynak: Günyaz, 1997: 31).

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Türk Kültür ve Sanatı'na Hizmet Plaketini Naim Uludoğan'a takdim etmek için düzenlenen törende; “Prof. Gündüz Gökçe, Mimar Sinan Üniversitesi Rektör Yardımcısı sıfatıyla 'Türk Resmine Hizmet Etmış Bir Sanatçı' başlığı altında, Prof. Süleyman Saim Tekcan da 'Müzelere Girecek Değerdeki Resimler' konusuyla bu ustanın sanatını ve kişiliğini yüceltici konuşmalar yapmakla, o akşama ayrı bir değerlilik katmışlardı.” (Günyaz, 1997: 31).

Naim Uludoğan'a 1988 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesinin “Sanata 50 Yıl Hizmet Plaketi” verilmiştir.

Resim 5. Kurtuluş Savaşının Resimli Özeti, 120x150 cm, Tüyb. (Kaynak: <https://arhm.ktb.gov.tr/>)

Resim çalışmalarının yanı sıra görev yaptığı karargâhta yayınlanan birçok kitabın kapak ve sayfa resimlendirmelerini de yapmıştır. Sanata yoğun ilgisi bunlarla da kalmamış Ankara Halk Evi'nde heykel kursu aldıktan sonra Atatürk büstleri yoğunluklu olmak üzere çok sayıda heykel çalışması da yapmıştır.(Günyaz, 1997: 46-47).

Resim 6. At, 38x55 cm, Tüyb, 1984. (Kaynak: <https://csmuze.anadolu.edu.tr/>).

Asker ressam geleneğinin izlenimci paletle öncelik veren anlayışına bağlı olduğu resimlerinde, İstanbul peyzajları ve ölü doğa konuları ağır basan Naim Uludoğan 2010 yılında yaşama veda etmiştir (Hrt.Müz.Res.Koleks.: 46).

Resim 7. "Margriti", Duralit üzerine yağlı boya, 60x46 cm, 1968. (Kaynak: Hrt.Müz.Res.Koleks.: 47)

"Naim Uludoğan, yaşamı boyunca her yerde ve her görevde daima, ama daima sanatla iç içe yaşamış, bunun bir yolunu, bir çaresini bulmuştur" (Günyaz, 1997: 48). O, askerî okullarda yetiştirdiği öğrencilerinin yanı sıra muvazzaflık döneminde olduğu gibi emekli olduktan sonra da sanatın ışığını çevresine yaymaya çalışmış, ileri yaşlarında da resim yapmaya, sergilere katılmaya devam ederek sonraki nesillere örnek olmuştur.

1979 yılında Kara Harp Okulu Resim ve Seramik Atölyesinin kurulup yüzlerce Harbiyeliye sanat eğitimi ve sanat sevgisinin verilmiş olmasını atölyenin kurucusu ve ilk şefi E. Tümg. Dr. Cihangir Akşit'e borçlu olduğumuz kadar onu yetiştiren, atölyemizi ve sergilerimizi ziyaret eden, bizlerin gelişimine katkı sağlayan Naim Uludoğan'a da borçluyuz.

Bu nedenle Naim Uludoğan; Asker Ressamlar Kuşağının son dönem sanatçılarından biri ve asker ressamlar geleneğinin zirvesine ulaşmış üstatlarımızdan olduğu gibi, günümüz asker ressamlarının da yetişmesinde önemli ölçüde payı

olan ve bizleri Asker Ressamlar kuşağına bağlayan sağlam bir köprüdür.

Işıklar içinde uyusun, mekânı cennet olsun.

KAYNAKLAR :

Günyaz, A. (1997); "Naim Uludoğan Günlüğü", Naim Uludoğan (Sanatçı Kataloğu), Günyaz, A., Uludoğan, Ü., Kaynak, T., 19-58, Tuğray Sanat Galerisi yay. İstanbul.

Hrt.Müz.Res.Koleks. (Haritacılık Müzesi Resim Koleksiyonu); <https://www.harita.gov.tr/uploads/files/downloadabledocuments/haritacilik-muzesi-resim-koleksiyonu-16.pdf> (Erişim T.: 06.12.2024)

Kaynak, T. (1997); "Ulu Doğan Naim Üzerine", Naim Uludoğan (Sanatçı Kataloğu), Günyaz, A., Uludoğan, Ü., Kaynak, T., 5-8, Tuğray Sanat Galerisi yay. İstanbul.

Uludoğan, Ü. (1997); "Babam Naim Uludoğan", Naim Uludoğan (Sanatçı Kataloğu) Günyaz, A., Uludoğan, Ü., Kaynak, T., 10-18, Tuğray Sanat Galerisi yay. İstanbul.

<https://arhm.ktb.gov.tr/> (Erişim T.: 12.12.2024)

<https://csmuze.anadolu.edu.tr/muze-koleksiyonu/uludogan-naim> (Erişim T.: 28.10.2024)